

HR
CS

Hoge Raad voor de Justitie
Conseil Supérieur de la Justice

**ADVIES OVER HET WETSVORSTEL VAN
28 JANUARI 2009, TOT WIJZIGING VAN HET
BURGERLIJK WETBOEK, TER BEVORDERING
VAN EEN OBJECTIEVE BEREKING VAN DE
DOOR DE OUDERS TE BETALEN
ONDERHOUDSBIJDAGEN VOOR HUN
KINDEREN**

Goedgekeurd door de algemene vergadering
op 24 juni 2009

**AVIS RELATIF A LA PROPOSITION DE LOI DU
28 JANVIER 2009, VISANT A PROMOUVOIR UNE
OBJECTIVATION DU CALCUL DES
CONTRIBUTIONS ALIMENTAIRES DES PERE ET
MERE AU PROFIT DE LEURS ENFANTS**

Approuvé par l'assemblée générale
le 24 juin 2009

Inhoudstafel

INLEIDING	1
KRACHTLIJNEN VAN HET ADVIES.....	1
BEREKENING VAN ONDERHOUDSBIJDRAGEN	2
BUITENGEWONE UITGAVEN	5
INVOERING VAN DE « KINDREKENING»	5
WIJZIGING VAN DE BIJDRAGEN	6
BESCHOUWINGEN BIJ HET WETSVOORSTEL	7

Table des matières

INTRODUCTION	1
LIGNES DE FORCE DE L'AVIS	1
CALCUL DES PARTS CONTRIBUTIVES	2
FRAIS EXTRAORDINAIRES	5
INTRODUCTION DU «COMPTE ENFANT»	5
MODIFICATION DES CONTRIBUTIONS	6
CONSIDERATIONS SUR LA PROPOSITION DE LOI	7

INLEIDING

De Hoge Raad heeft kennis genomen van het wetsvoorstel van 28 januari 2009, tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen (ingediend door NYSSSENS C., (e.a.).

Aangezien de beoogde hervorming een impact zal hebben op de algemene werking van de rechterlijke orde, heeft de Hoge Raad beslist om een ambtshalve advies over dit wetsvoorstel uit te brengen.

De Hoge Raad voor de Justitie wil aan de hand van dit wetsvoorstel een advies aan het Parlement formuleren betreffende:

- de berekening van de onderhoudsbijdragen ten behoeve van kinderen;
- de bepaling van de buitengewone uitgaven;
- de invoering van een «kindrekening»;
- de wijziging van de onderhoudsbijdragen.

KRACHTLIJNEN VAN HET ADVIES

1. De Hoge Raad beveelt aan de buitengewone kosten te omschrijven als de uitzonderlijke en redelijke uitgaven die voortvloeien uit toevallige of ongewone gebeurtenissen en die het gebruikelijke budget voor het dagelijkse onderhoud van het kind, zoals bedoeld in artikel 203, §1, BW, overschrijden.
2. De Hoge Raad beveelt aan een bepaling toe te voegen die enkele minimale voorwaarden oplegt inzake het maken en recupereren van deze buitengewone kosten a.v.:

“De ouder die buitengewone kosten ten behoeve van het kind dient te maken, kan van de andere ouder diens bijdrage hierin vorderen, in de mate zoals bepaald door de rechter, op voorwaarde van voorafgaand overleg (behoudens in geval van gebleken noodzakelijkheid) en van voorlegging van de rechtvaardigingsstukken.”

INTRODUCTION

Le Conseil supérieur a pris connaissance de la proposition de loi du 28 janvier 2009, modifiant le Code civil visant à promouvoir une objectivation du calcul des contributions alimentaires des père et mère au profit de leurs enfants, déposée par NYSSSENS C., (et autres).

Comme la réforme visée aura une incidence sur le fonctionnement général de l'ordre judiciaire, le Conseil supérieur de la Justice a décidé de rendre un avis d'office sur cette proposition de loi.

Le Conseil supérieur de la Justice entend se baser sur cette proposition de loi pour formuler un avis au Parlement portant sur :

- le calcul des parts contributives au profit des enfants ;
- la détermination des frais extraordinaires ;
- l'introduction d'un «compte enfant» ;
- la modification des parts contributives.

LIGNES DE FORCE DE L'AVIS

1. Le Conseil supérieur recommande de définir les frais extraordinaires comme les dépenses exceptionnelles et raisonnables résultant d'événements fortuits ou inhabituels et dépassant le budget ordinaire consacré à l'entretien de l'enfant, tel que visé à l'article 203 § 1er C.C.
2. Le Conseil supérieur recommande d'ajouter une disposition imposant quelques conditions minimales à l'engagement et à la récupération de ces frais extraordinaires c.s. :

«Le parent qui est tenu d'engager des frais extraordinaires au profit de l'enfant peut en réclamer le montant à l'autre parent, dans la mesure déterminée par le juge, moyennant une concertation préalable (excepté en cas de nécessité avérée) et la production des pièces justificatives.»

3. De Hoge Raad beveelt de volgende formulering van artikel 203bis §4, alinea 2 aan:

“In dat geval kan de rechter bepalen:

- 1. het provisioneel bedrag van het aandeel van de ouder(s) in de buitengewone kosten voor het kind alsook de sociale voordelen (met uitzondering van de kinderbijslag) die aan het kind toekomen en die maandelijks op de rekening dienen gestort te worden;*
  - 2. de wijze waarop over de op deze rekening gestorte gelden kan worden beschikt;*
  - 3. het eventuele overschot van deze gelden dient aan het kind toe te komen, ten vroegste bij meerderjarigheid of, ten laatste wanneer de opleiding is voltooid.”*
4. De Hoge Raad is van mening dat het nieuwe voorgestelde artikel 1322, § 3, BW wetsvoorstel dient geschrapt te worden.
5. Volgens de Hoge Raad dient in artikel 209 BW een alinea toegevoegd te worden, naar analogie van artikel 1288 laatste alinea Ger.W. (inzake de wijziging van de regelingsakte voorafgaand echtscheiding met onderlinge toestemming) die als volgt luidt:

“Wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, kunnen de rechterlijk vastgestelde onderhoudsbijdragen worden herzien door de bevoegde rechter.”

BEREKENING VAN ONDERHOUDSBIJDAGEN

Huidig artikel 203, §1, al. 1 BW bepaalt : *“De ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, het toezicht, de opvoeding en de opleiding van hun kinderen.”*

3. Le Conseil supérieur recommande la formulation suivante de l'article 203bis § 4 alinéa 2 :

« Dans ce cas, le juge peut déterminer :

- 1. le montant provisionnel de la part du (des) parent(s) dans les frais extraordinaires pour l'enfant ainsi que les avantages sociaux (à l'exception des allocations familiales) qui reviennent à l'enfant et qui doivent être versés tous les mois sur le compte ;*
- 2. la manière dont il peut être disposé de l'argent versé sur ce compte ;*
- 3. le surplus éventuel de ces sommes doit revenir à l'enfant, au plus tôt à sa majorité ou, au plus tard lorsque la formation est achevée. »*

4. Le Conseil supérieur considère que le nouvel article 1322 § 3 C.C. proposé doit être supprimé.

5. Selon le Conseil supérieur, il faut ajouter un alinéa à l'article 209 C.C., par analogie avec l'article 1288 dernier alinéa C. jud. (concernant la révision des conventions préalables à divorce par consentement mutuel) libellé comme suit :

« Lorsque des circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties modifient sensiblement leur situation ou celle des enfants, les parts contributives fixées par le tribunal peuvent être révisées par le juge compétent. »

CALCUL DES PARTS CONTRIBUTIVES

L'actuel article 203 §1er, al. 1er C.C. dispose que *« Les père et mère sont tenus d'assumer, à proportion de leurs facultés, l'hébergement, l'entretien, la surveillance, l'éducation et la formation de leurs enfants. »*

Het huidige artikel 203bis BW bepaalt :
“*Onverminderd de rechten van het kind kan elk van de ouders van de andere ouder diens bijdrage vorderen in de kosten die voortvloeien uit artikel 203, §1.*”

Het wetsvoorstel voorziet in artikel 203, §1, al. 1 : “*De ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, de gezondheid, het toezicht, de opleiding en de ontplooiing van hun kinderen.*”

Het wetsvoorstel voorziet in artikel 203bis, §1 :
« *Elke ouder draagt bij in de kosten die voortvloeien uit de bij artikel 203 § 1 bepaalde verplichting, in verhouding tot zijn respectievelijke aandeel in de samengevoegde middelen* »

Dit materiële aspect van de ouderlijke plicht omvat o.m. het bekostigen van het onderhoud (voeding, kledij, huisvesting), verzorging, medische begeleiding verzekeren, studies, culturele ontplooiing en ontspanning (dus: zeer ruim).

Voor de berekening van de bijdrage bedoeld in art. 203 bis BW zijn volgende benaderingen mogelijk :

1. autonomie van de rechter uitgaande van de criteria van art. 203 lid 1 BW:

Actueel dient de rechter zich te baseren op een drietrapsredenering, namelijk:

1. wat is de te financieren onderhoudslast?
2. welke zijn de respectieve beschikbare middelen van de ouders?
3. welk is dan het aandeel van elke ouder in de onderhoudslast?

Probleem is dat in de praktijk de beslissingen vaak onvoldoende gemotiveerd zijn, namelijk niet of onvoldoende duidelijk aanduiden waarop de rechter zich heeft gebaseerd, hetgeen afbreuk doet aan het begrijpen en het aanvaarden van de uitspraak en aanleiding geeft tot talrijke betwistingen, hogere beroepen, uitvoeringsincidenten en spanningen tussen de betrokken ouders. Naast rechtsonzekerheid

L'actuel article 203bis C.C. énonce que « *Sans préjudice des droits de l'enfant, chacun des père et mère peut réclamer à l'autre sa contribution aux frais résultant de l'article 203, § 1er.* »

La proposition de loi prévoit à l'article 203, §1er, al. 1er que « *Les père et mère sont tenus d'assumer, à proportion de leurs facultés, l'hébergement, l'entretien, la santé, la surveillance, la formation et l'épanouissement de leurs enfants.* »

La proposition de loi prévoit à l'article 203bis, §1er que « *Chacun des père et mère contribue aux frais résultant de l'obligation définie à l'article 203, §1er, à concurrence de sa part dans les facultés cumulées*»

Cet aspect matériel de l'obligation parentale comprend entre autres les frais d'entretien (nourriture, vêtements, logement), les soins, le suivi médical, les études, l'épanouissement culturel et les loisirs (donc : très vaste).

Pour le calcul de la contribution visée à l'article 203bis C.C., les approches suivantes peuvent être envisagés :

1. autonomie du juge découlant des critères de l'article 203, al. 1er C.C.:

Actuellement, le juge doit de se baser sur un raisonnement en trois étapes, à savoir :

1. quelle est la charge d'entretien à financer ?
2. quels sont les moyens disponibles de chacun des parents ?
3. quelle est dès lors la part de chaque parent dans la charge d'entretien ?

Le problème est que, dans la pratique, les décisions sont souvent insuffisamment motivées, notamment en ce qu'elles n'indiquent pas ou pas assez clairement les éléments sur lesquels le juge s'est basé, ce qui nuit à la compréhension et à l'acceptation de la décision et donne lieu à de nombreuses contestations, appels, incidents d'exécution et tensions entre les parents concernés. Outre l'insécurité

vormt ook de rechtsongelijkheid bij gebreke aan eenvormige berekeningsmaatstaven een maatschappelijk probleem.

2. berekening volgens een welbepaalde methode:

De rechtspraktijk maakt in Franstalig België veelal gebruik van de methode-RENARD (RENARD R. "Divorce, coût de l'enfant, pension alimentaire et fiscalité", J.T. 1986, 101-110, verder uitgewerkt door FRANEAU J.-L. « Une méthode logique et transparente pour déterminer la part contributive équitable des parents dans les frais d'entretien et d'éducation de leurs enfants », Divorce 1995, 131-140), terwijl in het Nederlandstalige gedeelte toepassing wordt gemaakt van de methode-TREMMERY (TREMMERY J. en M. "Onderhoudsgeld voor kinderen – praktische handleiding met rekenblad", Maklu 2005) en de methode-Gezinsbond ("onderhoudsgeldcalculator").

In de mate dat de rechter kan beschikken over de nodige gegevens sluit een mathematisch model arbitraire uitspraken uit. Evenwel lijkt het, zoals de Commissie voor de Justitie van de Kamer suggereerde, voorbarig om deze of gene methode te bevoordelen via wettelijke bepalingen. Te meer daar sommigen nog kritiek hebben op het ingewikkeld karakter ervan, op het feit dat geen rekening wordt gehouden met specifieke omstandigheden noch met onderlinge afspraken van de ouders inzake kostenverdeling.

3. vastleggen van objectieve parameters waaraan de beoordeling door de rechter gekoppeld wordt:

Het is de verdienste van het onderhavige wetsvoorstel dat het geopteerd heeft voor deze derde benaderingswijze. Overigens geldt zulks eveneens in beperkte mate voor het wetsvoorstel M. GERKENS e.a. van 30.10.2007 (Kamer 07-08, DOC 52 0295/001) dat een evenredigheidscoëfficiënt, proportioneel deel van het budget, bepaalt aan de hand waarvan kan worden berekend hoeveel een kind van een welbepaalde leeftijd kost en die te handhaven is ongeacht de financiële situatie van de ouders.

Het onderhavige wetsvoorstel voert immers een aantal parameters in waarop de rechtelijke

juridique, à défaut de critères uniformes de calcul, l'inégalité juridique constitue elle aussi un problème sociétal.

2. calcul d'après une méthode à définir :

La pratique juridique s'appuie le plus souvent en Belgique francophone sur la méthode RENARD (RENARD R. « Divorce, coût de l'enfant, pension alimentaire et fiscalité », J.T. 1986, 101-110, explicitée par FRANEAU J.-L. « Une méthode logique et transparente pour déterminer la part contributive équitable des parents dans les frais d'entretien et d'éducation de leurs enfants », Divorce 1995, 131-140), tandis que, en Belgique néerlandophone, c'est la méthode TREMMERY qui est suivie (TREMMERY J. en M. "Onderhoudsgeld voor kinderen - praktische handleiding met rekenblad", Maklu 2005) et à la méthode Gezinsbond (« calculateur de pension alimentaire »).

Dans la mesure où le juge peut disposer des données nécessaires, un modèle mathématique exclut tout jugement arbitraire. Toutefois, comme suggéré par la Commission Justice de la Chambre, il semble prématuré de privilégier une méthode plutôt qu'une autre par voie de dispositions légales. D'autant que certains émettent encore des critiques, portant tantôt sur leur complexité, tantôt sur la non prise en compte de circonstances particulières ou d'accords entre les parents quant à la répartition des frais.

3. définir des paramètres objectifs auxquels la décision du juge est soumise:

Le mérite de la présente proposition de loi est d'avoir opté pour cette troisième approche. Cela vaut dans une moindre mesure pour la proposition de loi M. GERKENS et autres du 30.10.2007 (Chambre 07-08, DOC 52 0295/001) déterminant un coefficient de proportionnalité, soit une part proportionnelle du budget, et servant de base au calcul des frais exposés pour un enfant d'un âge donné et qui doit être maintenue quelle que soit la situation financière des parents.

La présente proposition de loi introduit effectivement un certain nombre paramètres sur

beslissing expliciet dient gebaseerd te zijn. Hierdoor wordt de thans bestaande onaanvaardbare spreidstand tussen verschillende rechterlijke uitspraken betreffende gelijkaardige geschillen in aanzienlijke mate verkleind. De rechtsgelijkheid tussen de burgers wordt hiermee alleen maar gediend evenals de voorspelbaarheid van de rechtsbedeling waardoor vele geschillen en spanningen tussen de ouders zouden kunnen worden vermeden en het zoeken naar minnelijke oplossingen zou worden bevorderd.

BUITENGEWONE UITGAVEN

Uit de rechtspraktijk blijkt dat de regeling van de buitengewone kosten bron is van vele discussies, procedures en zelfs pesterijen tussen ex-partners. De discussies betreffen dan vooral:

1. welke kosten kunnen als “buitengewoon” worden beschouwd?
2. door wie en hoe wordt de beslissing tot het maken van deze kosten genomen?
3. hoe moet de bijdrage daarin van de andere (ex-)partner bekomen worden?

Het wetsvoorstel NYSSSENS wil terecht in de wet een onderscheid invoeren tussen de gewone en de buitengewone kosten en van deze “buitengewone uitgaven” ook een omschrijving geven. (opmerking: ook het wetsvoorstel LAHAYE-BATTHEU S. e.a. van 22.4.2008 (Kamer 07-08, DOC 52 1092/001) tracht deze kosten te definiëren).

INVOERING VAN DE « KINDREKENING »

Wetsvoorstel NYSSSENS voegt in art 203bis BW een bepaling toe die de rechter toelaat, op vraag van één van de ouders, de partijen te verplichten een zgn “« kindrekening »” te openen voor de storting van de bijdragen bedoeld in art 203 § 1 BW. (opmerking: ook het wetsvoorstel DE SCHAMPHELAERE M. e.a. van 6.1.2009 (Kamer 08-09, DOC 52 1709/001) wil deze « kindrekening » invoeren voor de niet-verblijfsgebonden kosten).

lesquels la décision judiciaire doit explicitement reposer. Cela réduit considérablement l'écart actuel inacceptable qui existe entre différentes décisions judiciaires dans des litiges similaires. Ceci ne fait que renforcer l'égalité juridique entre les citoyens ainsi que la prévisibilité du fonctionnement judiciaire, ce qui devrait permettre d'éviter de nombreux conflits et tensions entre les parents et d'améliorer la recherche de solutions amiables.

FRAIS EXTRAORDINAIRES

La pratique juridique montre que le règlement des frais extraordinaires est source de nombreuses discussions, procédures et même harcèlements entre ex-partenaires.

Les discussions tournent alors le plus souvent autour de :

1. quels frais peuvent être considérés comme « extraordinaires »?
2. par qui et comment se prend la décision de réaliser ces frais ?
3. comment obtenir la contribution de l'autre (ex-)partenaire à ces frais ?

La proposition de loi NYSSSENS entend à juste titre introduire une distinction entre frais ordinaires et frais extraordinaires et également définir ces « frais extraordinaires » (remarque : la proposition de loi LAHAYE-BATTHEU S. et autres du 22.4.2008 (Chambre 07-08, DOC 52 1092/001) tente elle aussi de définir ces frais.

INTRODUCTION DU « COMPTE ENFANT »

La proposition de loi NYSSSENS ajoute une disposition à l'article 203bis C.C. qui permet au juge, à la demande de l'un des parents, d'obliger les parties à ouvrir un « compte enfant » pour le versement des contributions visées à l'article 203 § 1er C.C. (remarque : la proposition de loi DE SCHAMPHELAERE M. et autres du 6.1.2009 (Chambre 08-09, DOC 52 1709/001) entend elle aussi introduire ce « compte enfant » pour les frais qui ne sont pas liés à l'hébergement).

WIJZIGING VAN DE BIJDRAGEN

Vonnissen in verband met onderhoudsbijdragen hebben slechts kracht van gewijsde voor de bestaande toestand (“rebus sic stantibus”) en kunnen steeds gewijzigd worden zodra de feitelijke toestand veranderd is.

De regel van de herziening is gesteund op artikel 209 BW dat bepaalt: “*Wanneer hij die het levensonderhoud verstrekt of hij die het geniet, tot zodanige staat komt dat de ene het niet meer kan verschaffen of de andere het niet meer nodig heeft, hetzij voor het geheel, hetzij voor een gedeelte, kan ontheffing of vermindering ervan gevorderd worden.*”

Evenwel dient vastgesteld te worden dat in de rechtspraktijk vele discussies rijzen betreffende de mogelijkheid tot verhoging van bijdragen bij het ouder worden van de kinderen, zoals:

- volgens sommigen brengt het opgroeien van kinderen hogere uitgaven mee (zakgeld, voeding, kledij, ontspanning enz.) en moet de bijdrage hieraan aangepast worden;
- volgens anderen is het louter opgroeien van kinderen een evolutief gegeven en kan de bijdrage enkel maar verhoogd worden ingeval van “substantiële wijziging”.

Dergelijke discussies en de geschillen die hierrond worden ontwikkeld hebben een manifest nadelige en fnuikende impact op de zorg voor onderhoud en opvoeding van de kinderen.

Het onderhavige wetsvoorstel laat de rechter toe op vraag van één van de partijen te beslissen dat de door hem vastgestelde onderhoudsbijdrage zal worden verhoogd “*in de door hem bepaalde omstandigheden*”. Het wetsvoorstel SCHRYVERS K. e.a. van 25 november 2008 (Kamer 2008-09, DOC 52 1611/001) stelt een toevoeging voor aan art 203bis BW volgens dewelke de door de rechter toegekende of door partijen overeengekomen onderhoudsbijdragen van rechtswege zou worden verhoogd op een bij KB te bepalen leeftijd van het kind en volgens een bepaald coëfficiënt. In dit KB dient rekening gehouden te worden met “*de gemiddelde toename aan behoeften van een kind*

MODIFICATION DES CONTRIBUTIONS

Les jugements portant sur les parts contributives n’acquièrent force de chose jugée que pour la situation existante (« rebus sic stantibus ») et peuvent toujours être modifiés lorsque la situation de fait a changé.

La règle de la révision se fonde sur l’article 209 C.C. qui énonce que « *Lorsque celui qui fournit ou celui qui reçoit des aliments est remplacé dans un état tel, que l’un ne puisse plus en donner, ou que l’autre n’en ait plus besoin, en tout ou en partie, la décharge ou réduction peut en être demandée.* »

Il y a toutefois lieu de constater que, dans la pratique juridique, de nombreuses questions surgissent concernant la possibilité d’augmenter les contributions lorsque l’enfant grandit.

- pour certains, la croissance de l’enfant augmente les dépenses (argent de poche, nourriture, vêtements, loisirs, etc.) et la contribution doit être ajustée en fonction ;
- pour d’autres, la seule croissance de l’enfant est une donnée évolutive et la contribution ne peut être augmentée qu’en cas de « modification substantielle ».

Ces discussions ainsi que les conflits qui en découlent ont manifestement un effet négatif et nuisible sur le souci d’entretien et d’éducation des enfants.

La présente proposition de loi permet au juge, à la demande de l’une des parties, de décider que la contribution qu’il a déterminée sera augmentée « *dans les circonstances qu’il a fixées* ». La proposition de loi SCHRYVERS K. et autres. du 25 décembre 2008 (Chambre 2008-09, DOC 52 1611/001) propose un ajout à l’article 203bis C.C. aux termes duquel les contributions alimentaires arbitrées par le juge ou convenues entre les parties seraient automatiquement augmentées à un âge de l’enfant à déterminer par A.R. et d’après un coefficient donné. Dans cet A.R. il y aurait lieu de tenir compte de « *l’augmentation moyenne des besoins de l’enfant proportionnellement à*

in verhouding tot zijn leeftijd” en inzonderheid de *“toegenomen kost voor levensonderhoud, opleiding en voltooiing”*.

BESCHOUWINGEN BIJ HET WETSVORSTEL

1. Vooreerst moet worden vastgesteld dat in de Nederlandse versie van artikel 203 §1 BW wordt melding gemaakt van de term *“middelen”*, terwijl in de Franse gewag wordt gemaakt van *“facultés”*, wat niet hetzelfde is. Vermits de ratio van de regel de verplichting is van de ouders in te staan naar evenredigheid van de materiële middelen waarover zij kunnen beschikken dient in de Nederlandse tekst *“middelen”* vervangen te worden door *“mogelijkheden”*.
2. Artikel 3 maakt een onderscheid tussen de gewone en buitengewone onderhoudskosten en omschrijft deze laatste als *“...de uitzonderlijke, noodzakelijke of onvoorziene uitgaven die voortvloeien uit toevallige of ongewone gebeurtenissen die het gebruikelijke budget voor het dagelijkse onderhoud van het kind dat desgevallend als basis diende voor de vaststelling van de onderhoudsbijdragen, overschrijden”*.

Hierbij is enkel het begrip *“uitzonderlijke”* constitutief vermits in feite wordt bedoeld de uitgaven die omwille van hun uitzonderlijk karakter niet kunnen geacht begrepen te zijn in het gewone budget voor het kind op grond waarvan de basisonderhoudsbijdrage wordt vastgesteld. Bovendien zullen de begrippen *“noodzakelijke”* en *“onvoorzienbare”* in de praktijk aanleiding geven tot vele meningsverschillen tussen de ouders waardoor de belangen van de kinderen ernstig kunnen worden benadeeld.

Wel dient het begrip *“redelijke”* aan de wettelijke omschrijving te worden toegevoegd zodat de rechter een appreciatiebevoegdheid heeft nopens de betreffende kosten in functie o.m. van het belang van het kind, de draagkracht en sociale situatie van de ouders.

De vermelding in dezelfde omschrijving

son âge » et plus particulièrement *« les frais accrus d’entretien, de formation et d’épanouissement »*.

CONSIDERATIONS SUR LA PROPOSITION DE LOI

1. Il y a lieu, avant tout, de constater que la version néerlandaise de l’article 203 § 1 C.C. utilise le terme *« middelen »* là où la version française utilise le terme *« facultés »*, ce qui n’est pas la même chose. Comme le fondement de la règle est l’obligation des parents de participer en proportion des moyens matériels dont ils peuvent disposer, il faut remplacer dans la version néerlandaise le terme *« middelen »* par *« mogelijkheden »*.
2. L’article 3 fait la distinction entre frais ordinaires et extraordinaires et décrit ces derniers comme *« ... les dépenses extraordinaires, nécessaires ou imprévues résultant d’événements fortuits ou inhabituels qui dépassent le budget ordinaire affecté à l’entretien quotidien de l’enfant qui, le cas échéant, servait de base à la fixation des parts contributives. »*

Seule la notion *« extraordinaires »* est ici relevante puisque, en fait, on entend par là les dépenses qui, en raison de leur caractère exceptionnel, ne peuvent être regardées comme comprises dans le budget normal de l’enfant sur base duquel la contribution alimentaire est établie. De surcroît, les notions *« nécessaires »* et *« imprévisibles »* donneront lieu, dans la pratique, à de multiples divergences de vue entre les parents, ce qui risque de nuire gravement aux intérêts de l’enfant.

Il faut ajouter la notion de *« raisonnable »* à la description légale de sorte que le juge ait une compétence d’appréciation dans les frais en question en fonction entre autres de l’intérêt de l’enfant, de l’assiette financière et de la situation sociale des parents.

L’emploi dans la même description des

van “het dagelijkse onderhoud” komt te eng voor gelet op de ruime omschrijving van de behoeften van het kind in het te wijzigen artikel 203 §1 BW, namelijk als “de huisvesting, het levensonderhoud, de gezondheid, het toezicht, de opvoeding, de opleiding en de ontplooiing van hun kinderen”.

De Hoge Raad beveelt derhalve aan de buitengewone kosten te omschrijven als de uitzonderlijke en redelijke uitgaven die voortvloeien uit toevallige of ongewone gebeurtenissen en die het gebruikelijke budget voor het dagelijkse onderhoud van het kind, zoals bedoeld in artikel 203 §1 BW, overschrijden.

Tevens beveelt de Hoge Raad aan een bepaling toe te voegen die enkele minimale voorwaarden oplegt inzake het maken en recupereren van deze buitengewone kosten a.v.:

“De ouder die buitengewone kosten ten behoeve van het kind dient te maken, kan van de andere ouder diens bijdrage hierin vorderen, in de mate zoals bepaald door de rechter, op voorwaarde van voorafgaand overleg (behoudens in geval van gebleken noodzakelijkheid) en van voorlegging van de rechtvaardigingsstukken.”

3. Artikel 3 van het wetsvoorstel wil een paragraaf 4 invoeren in artikel 203bis BW die de rechter toelaat op vraag van één van de partijen de opening van een zgn. «kindrekening» op te leggen aan partijen waarop de onderhoudsbijdragen dienen te worden gesteld. De rechter dient dan telkens een heel aantal modaliteiten (bedrag van de bijdragen, tijdstip van betaling, wijze waarop erover kan worden beschikt, toezicht enz.) te bepalen.

De vrees is reëel dat het invoeren van de rechtsfiguur van de «kindrekening» voor de betaling van de bijdragen meer problemen en discussies zal doen ontstaan dan op te lossen. Dergelijke rekening zal in feite alleen maar een reële meerwaarde

termes « entretien quotidien » apparaît trop restrictif vu la définition large des besoins de l'enfant à l'article 203 § 1er C.C. à modifier, notamment « l'hébergement, l'entretien, la santé, la surveillance, l'éducation, la formation et l'épanouissement de leurs enfants. »

Le Conseil supérieur recommande dès lors de décrire les frais extraordinaires comme les dépenses exceptionnelles et raisonnables résultant d'événements fortuits ou inhabituels et dépassant le budget ordinaire consacré à l'entretien de l'enfant, tel que visé à l'article 203 §1er C.C.

Le Conseil supérieur recommande également d'ajouter une disposition imposant quelques conditions minimales à la réalisation et récupération de ces frais extraordinaires c.s. :

« Le parent qui est tenu d'engager des frais extraordinaires au profit de l'enfant peut en réclamer le montant à l'autre parent, dans la mesure déterminée par le juge, moyennant une concertation préalable (excepté en cas de nécessité urgente) et une présentation des pièces justificatives. »

3. L'article 3 de la proposition de loi entend introduire un paragraphe 4 dans l'article 203bis C.C. qui permette au juge, à la demande de l'une des parties, d'imposer aux parties l'ouverture d'un «compte enfant» sur lequel les contributions alimentaires doivent être versées. Le juge doit alors systématiquement fixer un ensemble de modalités (montant des contributions, échéancier, manière dont il peut en être disposé, contrôle, etc.).

Le risque est certain que l'introduction du concept juridique du «compte enfant» pour le paiement des contributions ne fasse naître davantage de problèmes et discussions qu'il n'en résoudra. Ce compte ne constituera en fait une véritable plus-

betekenen voor de regeling van de buitengewone kosten. Immers, door de onderhoudsplichtige ouders op te leggen hun aandeel in deze kosten te betalen door middel van maandelijkse provisies te storten op de «kindrekening», wordt op deze rekening een zekere reserve aangelegd die het de onvoldoende kapitaalkrachtige ouder toelaat onmiddellijk de uitgaven te betalen zonder verplicht te zijn deze telkens voor te schieten om dan vervolgens deze te moeten gaan recupereren bij de andere ouder, wat niet altijd even snel en soepel verloopt. Tevens biedt de «kindrekening» het voordeel dat de onderhoudsplichtige ouder de zekerheid heeft dat zijn betalingen voor deze vaak hoog oplopende buitengewone uitgaven rechtstreeks ten goede komen aan het kind. In de praktijk blijkt immers geschillen en ongenoegen veelal voort te vloeien uit het wantrouwen van de onderhoudsplichtige ouder jegens zijn ex-partner omtrent de werkelijke bestemming van de door hem betaalde bedragen.

Het is evenwel tegenaangewezen in de wet de verplichting van de rechter op te nemen tot het vastleggen van de ganse reeks aangeduide modaliteiten. Dit zal immers aanleiding geven tot een ingewikkelde, stoeve en onpraktische regeling die onmiddellijk weer aanleiding zal geven tot allerlei discussies zodra de onderliggende omstandigheden zouden wijzigen.

Wel dient voorzien te worden dat de betalingen op deze rekening maandelijks dienen te gebeuren teneinde gebeurlijk klacht en vervolging wegens familieverlating op grond van artikel 391 *bis* S.W. toe te laten vermits in deze wetsbepaling sprake is van maandelijkse betalingen.

Vermits het gebruik van de «kindrekening» zou dienen beperkt te worden tot de buitengewone uitgaven, dient vermeden te worden dat de kinderbijslagen zouden moeten gestort worden op deze rekening in plaats van toe te komen aan de rechthebbende ouder vermits deze toch in de eerste plaats bedoeld moeten zijn ter financiering van de gewone onderhoudskosten.

value que pour le règlement des frais extraordinaires. En effet, le fait d'imposer aux parents débiteurs d'aliments le paiement de ces frais par le versement de provisions mensuelles sur le «compte enfant», permet la constitution d'une certaine réserve offrant au parent dépourvu de capital de payer immédiatement les dépenses sans être obligé de les avancer systématiquement pour devoir ensuite les récupérer auprès de l'autre parent, ce qui n'a pas toujours lieu rapidement et aisément. Le «compte enfant» présente également l'avantage que le parent débiteur a la certitude que ses versements pour ces frais extraordinaires allant souvent croissants, profiteront directement à l'enfant. Dans la pratique, les nombreux conflits et insatisfactions naissent souvent de la méfiance du parent débiteur d'une pension envers son ex-partenaire au sujet de l'affectation réelle des sommes qu'il verse.

Il est toutefois contre-indiqué de spécifier dans la loi l'obligation du juge à la fixation de toutes les modalités retenues. En effet, cela donnera lieu à un règlement compliqué, laborieux et impraticable qui fera à son tour naître toutes sortes de discussions dès que les circonstances sous-jacentes changeront.

Il faut toutefois prévoir que les paiements sur ce compte s'effectuent mensuellement afin de permettre d'éventuelles plaintes et poursuites pour abandon de famille sur pied de l'article 391 *bis* C.P. puisque cette disposition légale vise des paiements mensuels.

Puisque l'utilisation du «compte enfant» devrait se limiter aux dépenses extraordinaires, il faut éviter que les contributions de l'enfant soient versées sur ce compte plutôt qu'attribuées au parent ayant droit à une contribution alimentaire, puisque ces allocations familiales doivent tout de même avant tout servir à financer les frais d'entretien ordinaires.

Het is niet aangewezen dat de wet de rechter ertoe zou verplichten om te beslissen over de bestemming van de overschotten van deze rekening nu deze zonder twijfel en alleszins ten goede dienen te komen aan het kind zelf, namelijk zolang het ten laste is tot dekking van de buitengewone uitgaven en zodra het niet meer ten laste zou zijn, aan hem als dusdanig dienen toe te vallen.

De Hoge Raad beveelt derhalve de volgende formulering van artikel 203bis §4 alinea 2 aan:

“In dat geval kan de rechter bepalen:

- 1. het provisioneel bedrag van het aandeel van de ouder(s) in de buitengewone kosten voor het kind alsook de sociale voordelen (met uitzondering van de kinderbijslag) die aan het kind toekomen en die maandelijks op de rekening dienen gestort te worden;*
- 2. de wijze waarop de rekening zal worden aangewend;*
- 3. het eventuele overschot van deze gelden dient aan het kind toe te komen, ten vroegste bij meerderjarigheid of, ten laatste, wanneer de opleiding is voltooid.”*

4. Artikel 4 van het wetsvoorstel wil in artikel 203ter BW een bepaling toevoegen die de rechter verplicht een rechtstreekse ontvangstmachtiging toe te staan aan de onderhoudsgerechtigde indien de onderhoudsplichtige zich tweemaal onttrokken heeft aan zijn maandelijks onderhoudsplicht.

Zulks zou evenwel geen automatisme mogen zijn vermits theoretisch de mogelijkheid bestaat dat de onderhoudsplichtige te goeder trouw zou zijn. Bijkomend moet ook overwogen worden dat de betekening van een ontvangstmachtiging aan de werkgever zou kunnen aanleiding geven tot nadelige en onevenredige gevolgen voor de

Il n'est pas indiqué que la loi oblige le juge à décider de l'affectation des surplus de ce compte dès lors qu'ils doivent indubitablement profiter à l'enfant, notamment tant qu'il est à charge, en vue de couvrir les dépenses extraordinaires et, lorsqu'il ne sera plus à charge, devant lui revenir en tant que telles.

Le Conseil supérieur recommande dès lors de formuler l'article 203bis § 4 alinéa 2 comme suit :

« Dans ce cas, le juge peut déterminer :

- 1. le montant provisionnel de la part du (des) parent(s) dans les frais extraordinaires pour l'enfant ainsi que les avantages sociaux (à l'exception des allocations familiales) qui reviennent à l'enfant et qui doivent être versés tous les mois sur le compte ;*
- 2. la manière dont le compte sera utilisé ;*
- 3. le surplus éventuel de ces sommes doit revenir à l'enfant, au plus tôt à sa majorité ou, au plus tard, lorsque la formation est achevée.»*

4. L'article 4 de la proposition de loi entend insérer dans l'article 203ter C.C. une disposition obligeant le juge à accorder une délégation de sommes au parent bénéficiaire d'aliments si, à deux reprises, le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation de contribution mensuelle.

Pareille obligation ne pourrait toutefois être automatique puisqu'il se peut, en théorie, que le débiteur d'aliments soit de bonne foi. Par ailleurs, il faut également envisager la possibilité que la notification d'un titre à l'employeur ait des conséquences désavantageuses et inéquitables pour l'employé débiteur d'aliments. Dans certains cas l'emploi et par là même le

onderhoudsplichtige werknemer. In sommige gevallen zou diens werkgelegenheid en daarmee ook de toekomstige betaling van onderhoudsgelden, kunnen in het gedrang komen. Het verlenen van een ontvangstmachtiging moet derhalve aan de appreciatie van de rechter overgelaten worden.

5. Artikel 5 bepaalt precieze modaliteiten voor koppeling, van rechtswege, van alle onderhoudsbijdragen aan de index van de consumptieprijzen. Hiermee wordt de zekerheid ingebouwd dat alle bijdragen op een eenvormige wijze evolueren samen met de stijgende levensduurte.

Het verdient echter aanbeveling in de wet eveneens te voorzien dat de jaarlijkse aanpassing van rechtswege plaats heeft op een vast tijdstip, bijvoorbeeld op 1 januari van elk jaar, zodat ook hieromtrent discussies worden vermeden.

6. Artikel 13 vormt de kern van het wetsvoorstel vermits dit de invoeging behelst van een nieuwe bepaling onder artikel 1321 Ger. W. waarin een heel aantal parameters worden voorzien aan de hand waarvan de onderhoudsbijdragen dienen te worden berekend en dewelke door de rechter in zijn beslissing dienen te worden vermeld.

Een eerste parameter betreft vanzelfsprekend de middelen van de ouders. Vermits het niet, of niet tijdig of nog, niet volledig, meedelen van inkomsten een oorzaak vormt van vele vertragingen in de afhandeling van onderhoudsgeschillen verdient het aanbeveling een wettelijke verplichting te creëren in hoofde van de controlediensten van belastingen tot het overmaken, op vraag van de griffie van de rechtbank waar een onderhoudsgeschil wordt ingeleid, van het laatste aanslagbiljet van de betrokken partijen.

De aandacht moet opnieuw worden getrokken op de anomalie in de tekst van artikel 1321/1, 1° daar waar in de Nederlandstalige versie sprake is van “*middelen*”, terwijl in de Franse gesproken wordt van “*facultés*”. Gelet op de

paiement ultérieur de parts contributives pourrait être compromis. L’octroi d’un titre doit donc être laissé à l’appréciation du juge.

5. L’article 5 énonce les modalités précises d’ajustement automatique de toutes les contributions alimentaires à l’indice des prix à la consommation. On crée ainsi la certitude que toutes les contributions évoluent uniformément avec le coût de la vie.

Il y a toutefois lieu de recommander de prévoir dans la loi que l’ajustement annuel automatique se fasse à date fixe, par exemple le 1er janvier de chaque année, afin d’éviter ainsi des discussions à cet égard.

6. L’article 13 constitue le cœur de la proposition de loi puisqu’il contient l’ajout d’une nouvelle disposition à l’article 1321 C. jud. prévoyant toute une série de paramètres devant servir à calculer les parts contributives et que le juge devra mentionner dans sa décision.

Un premier paramètre concerne tout naturellement les ressources des parents. Comme la non-communication, la communication hors délai ou incomplète des revenus entraîne de nombreux retards dans le traitement des conflits alimentaires, il y a lieu de recommander la création d’une obligation légale dans le chef des services de contrôle des contributions de transmettre, à la demande du greffe du tribunal où un litige alimentaire est initié, le dernier avertissement extrait de rôle des parties concernées.

Il y a à nouveau lieu d’attirer l’attention sur l’anomalie dans le texte 1321/1, 1° au niveau de la version néerlandaise en ce qu’il utilise « *middelen* » là où la version française utilise « *facultés* ». Vu la formulation de l’article 203, § 1er C.C., il y

formulering van artikel 203 §1 BW dient in de Nederlandse tekst vermeld te worden “*mogelijkheden*”.

Een ander proceduremiddel dat van aard zou zijn vertraging van de rechtsgang inzake onderhoudsgeschillen bij gebreke aan (tijdige) mededeling van inkomstgegevens, te voorkomen zou kunnen bestaan in de toevoeging aan artikel 1034*bis* Ger.W. (betreffende de vorm van het tegensprekelijk verzoekschrift) van een bepaling dat samen met het inleidend verzoekschrift het laatste aanslagbiljet van de verzoeker, en/of een omstandige opgave van diens middelen, dient neergelegd te worden, zulks op straf van onontvankelijkheid van de vordering.

Vervolgens dienen de gewone kosten van het kind geëvalueerd te worden. Hoewel in de praktijk de rechter veelal niet kan beschikken over de nodige precieze gegevens hieromtrent (doorgaans beschikken de ouders zelf over geen gegevens), toch kan hij onmogelijk een bijdrage vaststellen zonder dat hij minstens een idee heeft van het te financieren budget. Desgevallend zal hij dienen rekening te houden met een gebruikelijk budget in acht genomen de inkomsten van de ouders. Hij kan immers steeds besluiten één of meerdere van de in de wet neergelegde parameters niet in acht te nemen, mits hij dit maar motiveert.

De verplichting voorzien in artikel 1321/1 §5 tot het vermelden van het bedrag van de fiscale voordelen die elk van de ouders voor het kind ontvangt lijkt in de meeste gevallen nagenoeg niet uitvoerbaar. Hier zou moeten worden bepaald dat de rechter dient te vermelden welke ouder geniet van de fiscale afrek wegens kinderlast.

7. Artikel 14 van het wetsvoorstel voert een nieuw artikel 1321/2 Ger.W. in tot oprichting van een adviescommissie voor begroting van de kosten en vaststelling van de bijdrage. Hier zou moeten worden voorzien dat deze commissie het Nationaal Instituut voor de Statistiek bij haar werkzaamheden dient te betrekken.

a lieu, dans le texte néerlandais, de mentionner « *mogelijkheden* ».

Un autre moyen de procédure qui serait de nature à éviter tout retard dans le cours de la procédure du litige alimentaire à défaut de communication (à temps) des données des revenus, pourrait être d'ajouter à l'article 1034*bis* C. jud. (concernant la forme de la requête contradictoire) une disposition selon laquelle il faudrait joindre à la demande introductive d'instance, sous peine d'irrecevabilité de la demande, le dernier avertissement extrait de rôle du demandeur et/ou un relevé circonstancié de ses ressources.

Les frais ordinaires de l'enfant doivent ensuite être évalués. Bien que, dans la pratique, le juge ne dispose d'ordinaire pas des données précises nécessaires à cette fin (les parents eux-mêmes ne disposant bien souvent pas de données), il n'est tout de même pas en mesure d'établir une contribution sans avoir au moins une idée du budget à financer. Le cas échéant, il devra tenir compte d'un budget ordinaire sur base des revenus des parents. Il peut effectivement toujours décider de ne pas tenir compte de l'un ou l'autre paramètre fixé par la loi, pour autant qu'il motive sa décision.

L'obligation prévue à l'article 1321/1 § 5 de mentionner le montant des avantages fiscaux que chacun des parents reçoit pour l'enfant, semble impraticable dans la plupart des cas. Il faudrait stipuler ici que le juge doit préciser quel parent bénéficie de la déduction fiscale pour enfant à charge.

7. L'article 14 de la proposition de loi introduit un nouvel article 1321/2 C. jud. instituant une commission d'avis pour l'estimation des frais et la fixation de la contribution. Cet article devrait prévoir que cette commission doive impliquer l'Institut national des statistiques dans ses travaux.

8. In artikel 14 wordt aan artikel 1322 ook een paragraaf 3 toegevoegd die de Koning toelaat een “berekenningswijze” op te stellen zonder dat enige aanwijzing wordt gegeven nopens de wijze waarop de Koning verondersteld wordt zulks te doen, hetgeen opnieuw de deur voor rechtsonzekerheid opent. “*Technisch gezien dreigt dergelijke werkwijze ook tot een juridische uitholling te leiden. Via de rechtspraak wordt de rechtsregel die de wetgever heeft bepaald (beginselen inzake alimentatie) toegepast. Met de voorgestelde werkwijze zou de wetgever het alimentatievraagstuk in grote mate aan de uitvoerende macht overlaten, wat in het licht van het grote maatschappelijk belang, niet wenselijk lijkt te zijn.*”(zie standpunt van de Orde van Vlaamse Balies van 30 januari 2009).

De Hoge Raad is derhalve van mening dat deze bepaling dient geschrapt te worden.

9. Vonnissen tot vaststelling van onderhoudsbijdragen hebben slechts kracht van gewijsde voor de bestaande toestand (“rebus sic stantibus”) en kunnen steeds gewijzigd worden zodra de feitelijke toestand, die gold als beoordelingsbasis, veranderd is.

De regel van de herziening is gesteund op artikel 209 BW dat bepaalt: “*Wanneer hij die het levensonderhoud verstrekt of hij die het geniet, tot zodanige staat komt dat de ene het niet meer kan verschaffen of de andere het niet meer nodig heeft, hetzij voor het geheel, hetzij voor een gedeelte, kan ontheffing of vermindering ervan gevorderd worden.*”

Echter, deze bepaling voorziet niet in de mogelijkheid tot verhoging van bijdragen noch wanneer de behoefte van het kind zijn toegenomen, noch wanneer de middelen van de onderhoudsplichtige zijn vergroot.

8. L'article 14 prévoit également l'ajout à l'article 1322 d'un paragraphe 3 qui autorise le Roi à établir un « mode de calcul » sans qu'aucune indication soit donnée sur la modalité d'exécution par le Roi, ce qui ouvre à nouveau la porte à l'insécurité juridique. « [traduction libre] *D'un point de vue technique, une telle méthode risque également d'entraîner une érosion juridique. C'est par la jurisprudence que s'applique la norme juridique définie par le législateur (principes en matière d'aliments). Avec la méthode proposée, le législateur laisserait en grande partie la question des aliments au pouvoir exécutif, ce qui ne semble pas souhaitable au vu de l'intérêt sociétal que cette question suscite.* » (voir position de l'Ordre des barreaux flamands du 30 janvier 2009)

Le Conseil supérieur est dès lors d'avis que cette disposition doit être supprimée.

9. Les jugements fixant les parts contributives n'ont autorité de chose jugée que pour la situation existante (« rebus sic stantibus ») et peuvent toujours être modifiés dès que la situation de fait, qui a servi de base d'appréciation, a changé.

La règle de la révision repose sur l'article 209 C.C. qui énonce que « *Lorsque celui qui fournit ou celui qui reçoit des aliments est remplacé dans un état tel, que l'un ne puisse plus en donner, ou que l'autre n'en ait plus besoin, en tout ou en partie, la décharge ou réduction peut en être demandée.* »

Toutefois, cette disposition ne prévoit pas la possibilité d'augmenter des contributions, ni si les besoins de l'enfant ont augmenté, ni si les moyens du débiteur alimentaire ont crû.

Hoewel geredelijk in de rechtspraak wordt aangenomen dat de bijdragen wel degelijk kunnen worden verhoogd, verdient het volgens de Hoge Raad thans aanbeveling deze klaarblijkelijke lacune in artikel 209 BW op te vullen.

Bijkomend dient in dit verband vastgesteld te worden dat grote onzekerheid bestaat en in de rechtspraak zeer vaak discussies rijzen betreffende het begrip “gewijzigde omstandigheden”. Zo vraagt men zich af of het ouder worden van een kind recht oplevert op verhoging van de bijdragen:

- volgens sommigen brengt het opgroeien van kinderen hogere uitgaven mee (zakgeld, voeding, kledij, ontspanning, enz.) en moeten de bijdragen hieraan aangepast worden;
- volgens anderen is het louter ouder worden van kinderen een zuiver evolutief gegeven en kan de bijdrage alleen maar verhoogd worden in geval van “substantiële” wijziging.

Teneinde de hieraan verbonden rechtsonzekerheid en bron van geschillen te vermijden verdient het volgens de Hoge Raad aanbeveling in artikel 209 BW een alinea toe te voegen, naar analogie van artikel 1288 laatste alinea Ger.W. (inzake de wijziging van de regelingsakte voorafgaand echtscheiding met onderlinge toestemming) die als volgt luidt:

“Wanneer nieuwe omstandigheden buiten de wil van de partijen hun toestand of die van de kinderen ingrijpend wijzigen, kunnen de rechterlijk vastgestelde onderhoudsbijdragen worden herzien door de bevoegde rechter.”

Bien que la jurisprudence admette raisonnablement que les contributions peuvent être augmentées, il y a lieu actuellement, de l’avis du Conseil supérieur, de recommander de combler cette lacune évidente de l’article 209 C.C.

Par ailleurs, il y a lieu à cet égard de constater l’existence d’une grande insécurité juridique et que la jurisprudence fait très souvent naître des discussions autour de la notion de « circonstances nouvelles ». On se demande ainsi si le simple fait qu’un enfant grandit donne droit à une majoration des contributions :

- pour certains, la croissance des enfants entraîne de plus fortes dépenses (argent de poche, nourriture, vêtements, détente, etc.) et les contributions doivent être adaptées en conséquence ;
- pour d’autres, le simple fait que les enfants grandissent est une donnée purement évolutive et le montant ne peut être augmenté qu’en cas de changement « substantiel ».

Afin d’éviter l’insécurité juridique et toute source de conflit qui en découle, le Conseil supérieur estime qu’il y a lieu de recommander d’ajouter un alinéa à l’article 209 C.C., par analogie avec l’article 1288 dernier alinéa C. jud. (concernant la modification du contrat de mariage avant le divorce par consentement mutuel) libellé comme suit :

« Lorsque des circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties modifient sensiblement leur situation ou celle des enfants, les parts contributives fixées par le tribunal peuvent être révisées par le juge compétent. »